

Stiklað á stóru

1989-1992:

Staðfest hættumat vegna ofanflóða fyrir sex staði. Matið var síðan felkt út gildi með nýjum lögum árið 1997.

1995:

Málaflokkurinn Varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum færist frá félagsmálaráðuneyti til umhverfisráðuneytis með lögum frá Alþingi. Lögin voru endurskoðuð og samþykkt verulega breytt árið 1997. Veðurstofu Íslands falið aukið hlutverk og ábyrgð í ofanflóðavörnum með því að

- gera hættumat fyrir sveitarfélög þar sem hætta á ofanflóðum er talin mest.
- gefa út viðvaranir og lýsa yfir/aflétta hættuástandi.

1995/1996:

Borgarafundur um snjóflóðavarnir á átta stöðum á vegum umhverfisráðuneytis: Bolungarvík, Flateyri, Ísafirði, Neskaupstað, Patreksfirði, Seyðisfirði og Súðavík.

1996:

Umhverfisráðherra gefur út reglugerð um varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum þar sem kveðið er á um þátt Ofanflóðasjóðs í gerð varnarvirkja og kaupum eða flutningi húseigna á skilgreindum hættusvæðum.

1996:

Ný ofanflóðanefnd skipuð með Magnús Jóhannesson ráðuneytissjtjóra í forsæti. Nefndin átti fundi með fulltrúum sveitarfélaga í þéttbýli, sem búa við hættu á snjóflóðum, og lagði fram drög að frumathugun á mögulegum vörnum og kostnaði við varnarvirki.

1996:

Veðurstofa Íslands og Almannavarnir ríkisins kynna áætlun um rýmingu húsnæðis í áðurnefndum sveitarfélögum (sjá 1995/1996). Markmiðið var að auka öryggi íbúanna með skipulegum aðgerðum þegar snjóflóðahætta skapaðist. Litið var á rýmingaráætlunina sem ráðstöfun til bráðabirgða meðan verið væri að afla frekari gagna um ástandið á viðkomandi stöðum, setja nýjar reglur um hættumat og reisa mannvirki til varnar ofanflóðum.

2000:

Alþingi samþykkir frumvarp umhverfisráðherra um breytingar á lögum nr. 49/1997 um varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum. Nýtt lagaákvæði tók gildi um að skipa skyldi hættumatsnefndir í viðkomandi sveitarfélögum til að gera tillögur að hættumati í samráði við sveitarstjórnir og Veðurstofu Íslands.

2000:

Umhverfisráðherra gefur út reglugerð nr. 505/2000 um hættumat vegna ofanflóða, flokkun og nýtingu hættusvæða og gerð bráðabirgðahættumats. Fyrsta hættumatsnefndin skipuð í ágúst, hættumatsnefnd Fjarðabyggðar.

2002:

Umhverfisráðherra staðfestir hættumat ofanflóða fyrir Neskaupstað, Siglufjörð, Seyðisfjörð og Eskifjörð.

2003:

Umhverfisráðherra staðfestir nýtt hættumat fyrir Ísafjörð/Hnífsdal, Bolungarvík og Patreksfjörð.

2004:

Umhverfisráðherra staðfestir nýtt hættumat fyrir Bildudal, Flateyri og Ólafsvík.

2005:

Umhverfisráðherra staðfestir nýtt hættumat fyrir Ólafsfjörð, Suðureyri, Þingeyri og Súðavík.

2006:

Umhverfisráðherra staðfestir nýtt hættumat fyrir Búðir við Fáskrúðsfjörð.

2007:

Umhverfisráðherra gefur út reglugerð nr. 495/2007 til breytinga á reglugerð 505/2000.

2008:

Umhverfisráðherra staðfestir nýtt hættumat fyrir Seljalandshverfi, Tunguskeið, Tungudal, Dagverðardal og Innri-Kirkjubólshlið á Ísafirði og fyrir Tálknafjörð.

2009:

Umhverfisráðherra staðfestir hættumat fyrir Drangsnes.

2010:

Umhverfisráðherra staðfestir hættumat fyrir Kirkjubæjarklaustur, Vík í Mýrdal og Akureyri.

2010:

Umhverfisráðherra gefur út reglugerðir nr. 309/2010 og 1017/2010 til breytinga á reglugerð nr. 505/2000.

2011:

Umhverfisráðherra staðfestir hættumat Mosfellsbæjar.

2014:

Umhverfisráðherra gefur út reglugerð nr. 343/2014 til breytinga á reglugerð nr. 505/2000.

2015:

Umhverfisráðherra staðfestir hættumat Kjalarness.

2016:

Umhverfisráðherra staðfestir hættumat fyrir Sauðárkrók.

2017:

Umhverfisráðherra gefur út reglugerð nr. 176/2017 til breytinga á reglugerð nr. 505/2000.

2023:

Tillaga að hættumati fyrir Stöðvarfjörð kynnt.

Hættumat í þágu öryggis

Hættumat vegna ofanflóða er liður í umfangsmiklu varnarstarfi sem stjórnvöld og Alþingi ákváðu að hrinda í framkvæmd til að tryggja sem best öryggi íbúa á þeim svæðum þar sem hætta er á snjóflóðum og skriðuföllum.

Helstu niðurstöður hættumatsins

- Hætta er á krapflóðum í Einarssstaðaánum, einkum Einarssstaðá innri.
- Ekki er talin vera umtalsverð hætta á snjóflóðum eða skriðuföllum í byggð á Stöðvarfirði.
- Alls eru nokkur hús á hættusvæðum, öll vegna krapaflóðahættu. Á C-svæði er lítill hluti Stöðvarfjarðarskóla og sundlaugar. Á B-svæðum eru tvö íbúðarhús auk hluta íþróttahúss. Auk þess eru fimm íbúðarhús að hluta eða í heild á A-svæði auk vatnsgeymis.
- Í matinu eru skilgreind A-hættusvæði og lítil B-hættusvæði utan byggðar vegna snjóflóða- og skriðuhættu.
- Mælt er með því að atvinnu- og íbúðarhúsnæði verði ekki reist á skilgreindum hættusvæðum á Stöðvarfirði.

Tillaga til kynningar og umræðu

Tillaga að hættumati vegna ofanflóða á Stöðvarfirði var unnin af Veðurstofu Íslands á vegum hættumatsnefndar Stöðvarfjarðar. Umhverfisráðherra skipaði nefndina 7. júlí 2021 í samræmi við ákvæði reglugerðar nr. 505/2000 um hættumat vegna ofanflóða, flokkun og nýtingu hættusvæða.

- Tillaga að hættumati er kynnt íbúum á Stöðvarfirði með þessum bæklingi og í opnu húsi. Þar gefst færi á að fá frekari upplýsingar, leita svara við spurningum og koma athugasemdum á framfæri.

- Tillaga að hættumati verður aðgengileg almenningi á skrifstofu Sveitarfélagsins Fjarðabyggðar og á bókasafninu á Stöðvarfirði. Tillöguna og helstu skýrslur, sem liggja henni til grundvallar, má einnig nálgast á heimasíðu Veðurstofu Íslands: vedur.is/ofanflod/haettumat.

- Hættumatsnefnd leggur síðan tillöguna fyrir umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra sem staðfestir hættumatið formlega.

- Innan sex mánaða frá staðfestingu hættumats skal sveitarstjórn gera áætlun um aðgerðir til að tryggja öryggi íbúa á hættusvæðum.

- Á hættusvæðum A og B er heimilt að tryggja öryggi íbúanna með eftirliti og eftir atvikum með því að rýma hús.

Hættumatsnefnd Stöðvarfjarðar

- Gunnar Guðni Tómasson, framkvæmdastjóri hjá Landsvirkjun, formaður.
- Fjóla Guðrún Sigtryggsdóttir, prófessor NTNU, Noregi.
- Marínó Stefánsson, verkefnastjóri hjá FSRE.
- Þuríður Lillý Sigurðardóttir, formaður umhverfis- og skipulagsnefndar Fjarðabyggðar.

Matsvinna

Tillaga að hættumati vegna ofanflóða á Stöðvarfirði var unnin á Veðurstofu Íslands af Þorbjörgu Sigfúsdóttur og Magna Hreini Jónssyni. Auk þeirra könnuðu Jón Kristinn Helgason og Martina Stefani skriðuhættu ofan Stöðvarfjarðar.

Útgefandi: Hættumatsnefnd Stöðvarfjarðar
Kort: Veðurstofa Íslands
Uppsetning og prentun: Héraðsprent
Ljósmynd: Veðurstofan/Magni Hreinn Jónsson

Mat á hættu

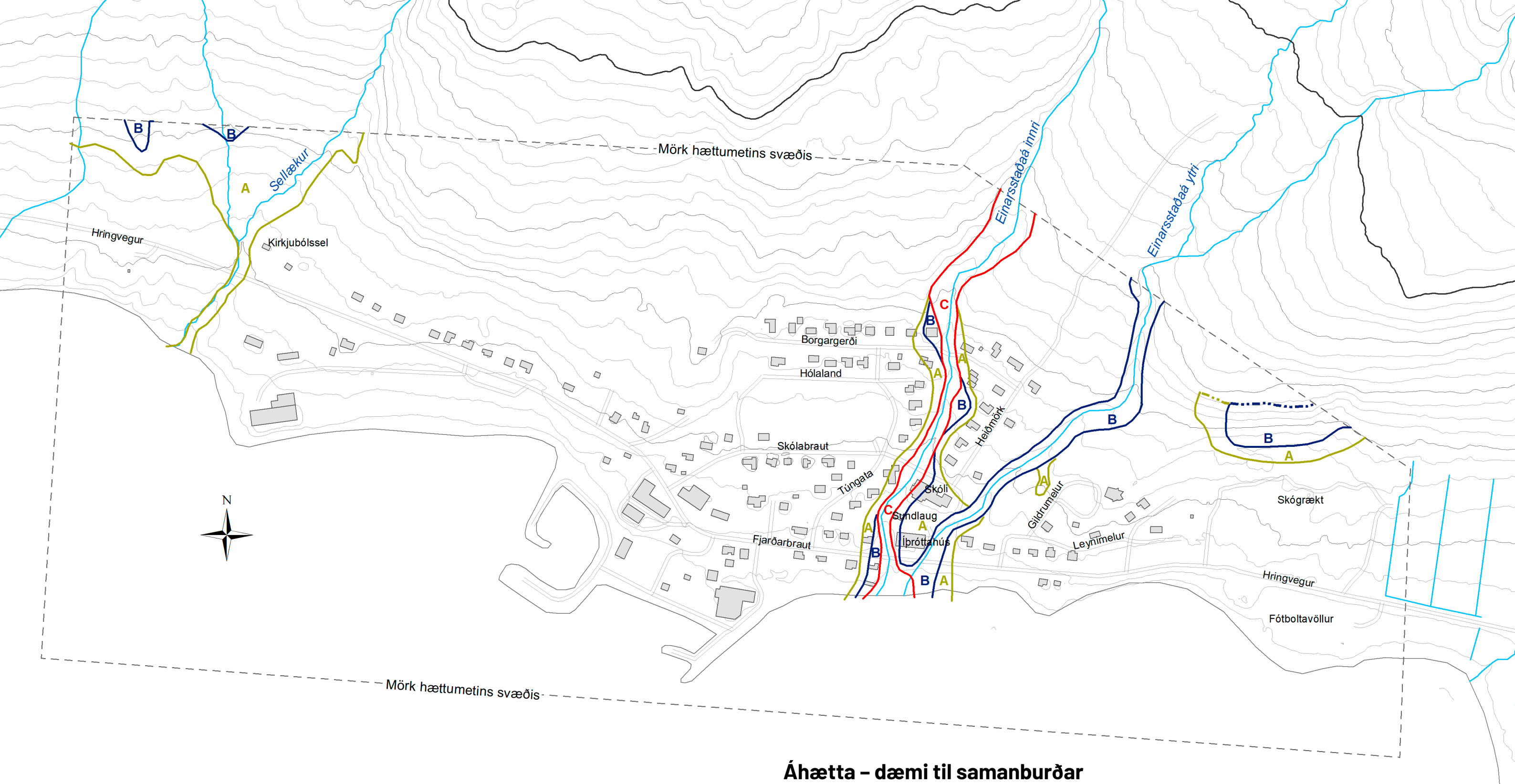
vegna ofanflóða

á Stöðvarfirði

Kynning á tillögu

hættumatsnefndar

Stöðvarfjarðar

Hættusvæði A, B og C mörkuð með jafnáhættulínum

Þrenns konar hættusvæði eru mörkuð á grundvelli mats á líkindum þess að ofanflóð falli á byggð eða nálægt henni. Í reglugerð umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra er miðað við svokallaða staðaráhættu sem skilgreind er sem árlegar dánarlíkur einstaklings af völdum ofanflóða ef dvalið er öllum stundum í óstyrktu einbýlishúsi. Staðaráhætta svæða A, B og C er gefin hér upp sem tölfræðileg líkindi þess að týna lífi í ofanflóði. Þess má geta að dánarlíkur í ofanflóði á neðri mörkum A-svæða teljast svipaðar og hættu á að farast í umferðarslysi á Íslandi. Í hættumati er ofanflóðahætta metin í þremur þrepum og hættusvæði A, B og C afmörkuð. Hætta er minnst á A-svæði en mest á C-svæði. Utan þessara svæða telst áhættan vera viðunandi.

- A-svæði:**
Staðaráhætta á bilinu 0,3 af 10.000 á ári.
- B-svæði:**
Staðaráhætta á bilinu 1-3 af 10.000 á ári.
- C-svæði:**
Staðaráhætta meiri en 3 af 10.000 á ári.

Áhætta – dæmi til samanburðar

- Dánarlíkur í umferðinni á Íslandi eru á bilinu 0,3-0,5 af hverjum 10.000 á ári en staðaráhætta/dánarlíkur við neðri mörk A-svæða eru taldar vera 0,3 af hverjum 10.000 á ári.
- Áhætta þeirra sem búa nálægt gulu A-línunni á hættumatskortinu er þannig álíka mikil og áhætta vegfarenda í umferðinni. Áhætta þeirra sem búa nálægt rauðu C-línunni, í þeim byggðarlögum þar sem C-svæði eru skilgreind í hættumati, er hins vegar tífalt meiri en áhætta í umferðinni.

Þekking, reynsla, aðstæður

Árið 1975 varð krapaflóð í Einarssaðá innri sem olli tjóni á mannvirkjum. Ekki er vitað um önnur stór krapaflóð í ánni en þó hafa komið lítil krapaflóð í bæði Einarssaðá innri og ytri. Lagt var mat á krapaflóðahættu í báðum Einarssaðánum. Matið byggist á heimildum, vettvangskönnun, líkanreikningum og viðmiðunarreglum.

Ekki eru neinar heimildir um stór snjóflóð við þéttbýlið á Stöðvarfirði og ekki er talið að þéttbýlið sé í snjóflóðahættu. Lítil snjóflóð hafa þó fallið í Hellufjalli, ofan við vesturhluta þéttbýlisins og var snjóflóðahætta þar könnuð nánar. Engar heimildir eru um stór snjóflóð úr þessum upptakasvæðum og því var ekki hægt að beita tíðnimati við hættumat. Hinsvegar var stuðst við líkanreikninga auk þekkingar og reynslu frá öðrum áþekktum snjóflóðafarvegum á landinu. Skriðuhætta var könnuð í Hellufjalli, í bökkum ofan þéttbýlisins og í lágri brekku austan þéttbýlisins. Einungis er vitað um eina stóra skriðu nálægt þéttbýlinu en hún kom úr Hellufjalli og olli skemmdum á bænum Kirkjubólsseli um 1870. Auk þess hafa fallið litlar skriður úr lágu brekkum í næsta nágrenni þéttbýlisins. Við hættumat vegna skriðufalla var stuðst við vettvangsrannsóknir, sögulegar heimildir, líkanreikninga og viðmiðunarreglur Veðurstofunnar.